კვირა, 17 სექტემბერი 1917 წ.

რედაქციის ადრესი:
ტფილისი, ოლღის ქუჩა, № 6.

ფასი 25 კაპ.

ეშმაკის მათრახი

№ 38

1917

მიიღება ხელის-მოწერა ყოველ-კვირეულ იუმორისტიულ
ჟურნალ
„ეშმაკის მათრახზე“
ხელის მოწერის ფასი:
თვიურათ 1 მან., ექვსი თვით—6 მ., წლიურათ—12 მ.
მისამართი: Тифлисъ, Ольгинская, 6.
С. Таварткиладзе.

შინაარსი მე-38 ნომრისა:

კოლო—კორნილოვი. ი. ც-ძე—თაფლი და ბუზი. ეშმაკი—წყალ უბო. პიტნა-გურულის გოდება. მორიელი—ქველმოქმედება. სატანა—ქუთაისი. ახალშენელი—გამოცანა. ბოქბიპენტა—ფოთი. ძამია—სავალდებულო დადგენილება. ჰაგნელი ბზიკი—დუშეთი. გოგია—კომისართან. დეპეშები, ფოსტა და სხვ.
[illegible] მიწევ-მოწევა, ქველმოქმედება და სხვ.

მიწევ-მოწევა

კორნილოვი

მეცნიერული აღმოჩენა.

(ძღვნად დროებით მთავრობას)

თქვენც ჩინებულათ მოგხსენდებათ, რომ ჩემი პროფესია შარადის წერაა. ღმერთს ამისათვის სრულიადაც არ ვემადლიერები, ვინაიდან საზოგადოთ წერა და კერძოთ კი შარადების წერა სასიამოვნოს არაფერს წარმოადგენს.

გამოჩნდება თუ არა რაიმე ახალი სიტყვა, მე ვალდებული ვარ ის ხან აღმა, ხან დაღმა, ხან უკუღმა, ხან წაღმა, ხან მარცვალ-მარცვალ, ხან თითოეულ ანბნებათ წავიკითხო და გამოვიკვლიო, თუ რამდენათ გამოსადეგია ის შარადისათვის. თავისთავად ცხადია ეს ანატომია არავითარ საინტერესო გასართობს არ წარმოადგენს, მათ უმეტეს, თუ შრომა უნაყოფო და შარადისათვის ურგები გამოდგა.

მახსოვს ერთხელ რამდენი ვიშრომე ნეტარხსენებულ პურიშკევიჩზე. ათასნაირათ დავანაწილე ეს სახელოვანი გვარი. „პური“ მშვენიერი რამ გამოვიდა. შარადისათვის პირდაპირ განძია ასეთი მშვენიერი სიტყვის აღმოჩენა, მით უმეტეს რომ „კარტოჩნაია რისტემა“ მისთვის საჭირო არ არის. მაგრამ „პური“ წამამწარა შემდეგმა მარცვალმა „შკე“. ვერავითარი სიტყვა მსგავსი ამისი ვერ მოვიგონე. ვინ იცის რას არ მივსცემდი თუ, კი ამ „შკე“-ს მაგივრად „შტე“ ყოფილიყო, მაგრამ არაფერი არ ეშველა.

ჩემი მწუხარება იმან კიდევ უფრო გაართულა, რომ მესამე ნაწილი სიტყვისა „ვიჩი“ პარდაპირ საუცხოვო გამოდგა. „ვიჩინა„ ანუ ღორის ბარკალი „პურზე“ ნაკლებ დამაკმაყოფილებელი სანოვაგე არ არის შარადის მწერალთათვის. ამ შემთხვევაში კი ის პირდაპირ შეუდარებელი და უსაჭიროესი რამ იქნებოდა, მაგრამ დამღუპა „შკე“ მ. მთელი ღამე ვიწვალე და იმას ვერაფერი მოვუხერხე. ასე გადარჩა პურიშკევიჩი ჩემ მიერ დაჭერას და მადლობა ღმერთს, რომ დროებითმა მთავრობამ მაინც დაიჭირა.

თუ წინეთ არ იცოდით, იმედია ახლა მაინც გაიგებთ, თუ რამდენათ ძნელი და უსიამოვნოა შარადის წერა.

მაგრამ ღმერთი სრულიად არ მოიძულებს ადამიანს. ჩვენს ხელობაშიც არის ბედნიერი წამები და ერთი ამგვართაგანი გახლავთ გამოკვლევა საშარადე სიტყვის „კორნილოვი“-ს შესახებ. მე დარწმუნებული ვარ, რომ ჩემს გამოკვლევას ღრმა რევოლიუციონური მნიშვნელობა აქვს და სწორეთ იმისთვისაც ვუძღვნი მას ჩვენს დროებით მთავრობას.

სიტყვა „კორენილვი„ მე მაინტერესებდა, რასაკვირველია თავისი რუსული შემდგენლობით და ქართული გამოთქმით. შარადისათვის სხვაგვარ არ შეიძლება სიტყვათა ხმარება.

დავკარ მახვილი და გავკვეთე შუაზე. ავიღე პირველი ნახევარი „კორნი“ და დევიდე წინ. ერთი შორის მჭვრეტელი შეხედვა საკმაო დარჩა, რომ მე სიტყვის იდუმალი მნიშვნელობა გამეთვალისწინებია. „კორნი“ ეს ხომ ქართულად „ფესვებს“ ნიშნავს!

— ეჰეეე! შეხედეთ სად უკავებს! შეხედეთ სად ეუბნება მეთქი.. განვივლე გულში. აშკარაა საქმე „ფესვებთან“ გვაქვს და საქმეს ღრმათ უნდა ჩავუკვირდეთ. მე ძლიერ მიყვარს, როცა საქმე გაღრმავდება, მით უმეტეს, თუ აღნიშნული საქმე რევოლიუციასაც აღრმავებს. „კორნი“ განზე გადავდე და მეორე ნაწილი გადმოვითრიე. ჩემს წინაშე სიტყვა „ლოვი“ სძევს. ამ გარემოებამ პირდაპირ სიხარულის თავბრუ დამხვია.

„ლოვი“-ეს ბრძანებითი დახრაა და ქართულად ნიშნავს „დაიჭირე“. მყის შევაერთე ორივე სიტყვა და განცვიფრებას მივეცი... „ფესვები დაიჭირე“.

ჩემ თვალწინ რევოლიუციის მთელი ისტორია გადაიშალა. დროებითი რევოლიუციონური მთავრობა პირველი დღიდანვე მეტის მეტ ღმობიერების გზას დაადგა. მან რეაქციას მოაძრო თავი, მაგრამ „ფესვებისათვის“ ხელიც არ უხლია. მავნე მცენარეს, სწორედ ისეთს, როგორც რეაქციაა, ერთი ახირებული ჩვეულება აქვს: თავს როცა მოსჭრი, ახალსა და უფრო ძლიერ ყლორტებს ამოიღებს ხოლმე. ამისათვის მიღებულია, მავნე ბალახის ფესვიანათ ამოგლეჯა. ვინც ამ გარემოებას ყურადღებას არ აქცევს, ის ბოლოს და ბოლოს ყოველთვის ინანებს ხოლმე, ვინაიდან ჩარჩენილ ფესვებზე ამოსულ მცენარის ამოგლეჯა გაცილებით უფრო ძნელია, ვიდრე პირველყოფილისა. როგორც ხედავთ პირველი შემთხვევაზე რეაქციის, ანუ კონტრრევოლიუციის ძირიანათ ამოგლეჯა არ ინებეს.

მაინ „ფესვები“ („корни“) უხვად ჩარჩა ჯარში, სამღვდელოებაში, „მართლ“-მსაჯულებაში და ბურჟუაზიაში, რამაც აღმოაცენა ახალი მცენარე. დღეს კი, თვით საბედისწერო სატყვა „კორნი-ლოვი“ დაჟინებით ჩაგვძახის ყურში, რომ ყურადღება მიექცეს „ფესვებს“! რომ „დაჭერილ“ იქმნას ფესვები კორნილოვისა.

ამხანაგებო და მოქალაქენო! ფესვებს ჩაუკვირდით, ფესვებს! ფესვები დაიჭირეთ, გახსოვდეთ, რომ თუ ფესვები ჩარჩა, ის კვალად აღმოაცენებს ახალ საფრთხეს. მაშ დაიჭირეთ ფესვები, ფესვებს მახვილი.

კოლო.

თაფლი და ბუზი

(ვუძღვნი ამხ. კ. პ.—შვილს)

მარტო ვზივარ ჩემს ოთახში
მწარ ფიქრებში გახლართული...
იქვე დაჰფრენს ერთი ბუზი,
ბზუის,...-შემიწუხა გული.
სწორეთ მავნე არსებაა,
უსარგებლოთ გაჩენილი,
რომ იბზუოს უნაყოფოთ,
ან დაუფრთხოს ვინმეს ძილი.
—„შენ, ბზუილავ, არამზადავ,
რას აკეთებ, რისთვის დაჰფრენ,
ათას გვარ სენს რათ ავრცელებ,
მტყუან-მართალს რისთვისა ჰკბენ?„
მოვუქნიე მაგრათ ხელი,
მაგრამ ასცდა-მისი ბედი-
და განაგრძო კვლავ ბზუილი;
რომ ბზუოდა უფრო მეტი.
მეც განვაგრძე ჩემი ფიქრი,
ფიქრი ფილოსოფიური;
ხან წვრიმალნი, სუსფუძვლო,
ხან კი ვრცელი, მსოფლიური.
ად მივიღე ფიქრთა დასკვნათ
მე ასეთი აღმოჩენა:
—მავნე ბუზსაც უნდა ქვეყნათ
არსებობა, თავის რჩენა.
ვინ განსაჯოს, ვინ გაიგოს,
თუ ვინ არის„ მეტი ბარგი,“
რაც არა გვსურს, ის მავნეა,
რაც ჩვენ მოგვწონს, არის კარგი.
იქნებ ბუზიც იმას ბზუის,
რომ მის მეტი ყველა სტყუის,
იქნებ კიდეც ამაყობდეს,
ჩვენ ვეგონოთ მოკლე ჭკუის.
ამა ახლა თქვენ გაიგეთ
მტყუანია, თუ მართალი...
გარნაღა თუ უფრო ძლიერს
არ მფარველობს სამართალი?
ჩვენი ვალია გვახსოვდეს
სუსტსაც უნდა შებრალება,
ვინც არ მოგვწონს ყველა მოვსპოთ,
ვინ მოგვცა ჩვენ ამის ნება?;
(ასე არ ვქნათ ღმერთმა იცის,
ისეთები რამდენია,
უნაყოფო ბზუილი რომ,
სიკვდილს მაინც ურჩევნია.)
დიდ მეცნიერსლევ ტოლსტოის,
ჰუმანიზმის მქადაგებელს,
წავაკილე მე იმ მხრივ, რომ
ყველა ჰპოებს ჩემში მფარველს.
ბუზსაც თაფლი მივაწოდე,
შესაფერი მისი გემოს,
ვთქვი:—სჩანს შიან ალბათ საწყალს
იქნებ გაძღეს, მოისვენოს.
ცოტა ხანში მოვიხედე
ბუზი ახლოს აღარ იყო,
თაფლის ჯამში, შიგ-შვაგულში
ფრთა გაშლილი ჩამხრჩვალიყო.

ჩვენშიც ვნახე მსგავსი რამე.
კიდევ მასზე უფრო რთული,
ვიდრე ბუზის ტრაღედია,..
და მომიკლა ამან გული.
არე-მარე ბნელით იყო
ყოველი მხრივ გარს მოცული,
ხსნის იმედი არსად სჩანდა
და კვნესოდა მწარედ სული.
ბნელ ქვეყანას განაგებდა
ჯოჯოხეთის ბელზებელი,
საღს და ნათელს ძირში ჰკლავდა
მბრძანებლობდა ყველგან ბნელი
და გავარდა ამ დროს მეხი,
გაანათა ცა და მიწა,

ტკბილ ოცნება მრავალი წლის
უცებ სინამდვილეთ იქცა.
აფრიალდა ძლევის დროშა,
გარს შემოკრბა შრომის შვილნი,
ნაწამები, მონობაში
და ტანჯვაში გამოზრდილნი.
ვთქვი: ეს არის ჩემი ნატვრა,
აღარ მინდა აწ სიკვდილი.
გაჯანსაღდა თითქოს გული,
ჩემი კვნესით დაკოდილი.
გინვლილი გზა დამავიწყა,
აწმყოს მისცა შინაარსი,
მომავალში დამისახა
რაღაც სამოთხისა მზგავსი...
დღეს კი ჩემსა ალმაფრენას
ისევ ფრთები ეკვეცება,
ვხედავ მტერი სატრფოს ჩემსას
სადაც არის ეკვეთება.
მაგრამ მიზანს მიაღწევს კი?
ღირსეულათ ვერ შეეხვდებით?
პასუხს გავსცემთ... მაგრამ ჯერკი
ჩვენ ერთმანეთს ვეკვეთებით
დავიჯერო. ტკბილ შარბათით
ჩვენ ბუზივით დაეითვრებით
ვიბზუილებთ თაფლისათვის,
თაფლს ვნახავთ და ჩავიღრჩვებით?

ი. ც—ძე

წყალტუბო.

დამემართა „სოციალიზმი“,—გავუძელი!

დამემართა „მარქსიზმი“—ცოტა კი შემაწუხა, მაგრამ მოვიკრიფე ძელ-ღონე და გავუძელი!

დამემართა „რევმატიზმი“, მაგრამ თქვენს მტერს ასეთი: ორივე წინანდელი დამავიწყა. თითებში ჩამიძვრა. თითიდან გამოვდენე მკალავში გადაძვრა. იქ წამოვეწიე, კიმკიმას ქვეშ გამიხიცინა.

მერმე, ხიცინი მაინც იცოდეს სასიამოვნო ამ ოხერ—ტიალმა!

შევაშინე კიმკიმასთან, უკვე ბეჭებზე გადასკუპდა. იქ შეუცაცხანე, მირცხენა ხელის მკლავში გადაძვრა.

ერთი სიტყვით იმისი დაჭერა არას გზით არ მოხერხდა. ტყვილათ კი არ დაურქმევიათ მისთვის „ქარები“ მოდი და სდიე საქმის კაცმა „ქარს“.

ააშენოს ღმერთმა გერასიმეს ოჯახი; იმან მირჩია: — წადი, წყალტუბოს აბანოში, ჩაწექი და რევმატიზმი მაშინვე დაიხრჩვებაო. დავუჯერე რა თქმა უნდა და წამოვედი.

ვინაიდან მე ბევრს ვიცნობ, რომელთაც ქარები არა თუ მარტო ხელსა და ფეხებში აქვთ არამედ უფრო ზემოთაც*) და რომ იმათთვის სრულიად უსარგებლო არ იქნება წყალტუბოს ამბის გაგება, ნებას ვაძლევ ჩემს თავს ორიოდე სიტყვა მოვახსენო ამ სოფლისა და მისი აბანოების შესახებ.

სოფ. წყალტუბოს, ერთობ ხანგრძლივი ისტორია აქვს. მას იცნობენ ჯერ კიდე 1890. წლებიდან, როცა ცნობ-ლმა ქართველმა მოღვაწემ, გ. წყალტუბოელმა შეადგინა ქართული ლოცვანი და დასწერა გაზეთ „ივერიაში“ ერთი კორესპოდენცია.

მას შემდეგ სოფ. წყალტუბოს სახელი თან და თან ვრცელდებოდა და წარმარტებაში მიდიოდა, თუმცა იგივე არ ითქმის აღნიშნული მწერლის შესახებაც. წარმოიდგინეთ წყალტუბოს შესახებ ცნობა დაბა ხონს გაშორდა და სამეგრელოშიაც შეიჭრა ჩვენი დიდებული მკვლევარის კ. მაჭავარიანის გამოკვლევით (იხილეთ მისი „მინერალური წყაროები“) მეგრელები მოვიდენ ამ სოფელში და დაარქვეს მას სახელი. ამ გვარათ დღეს დღეობით ჩვენ უკვე საქმე გვაქვს რეალურ სოფელთან, რომელიც, თუ ჩვენი კორესპოდენტების სიტყვებს ვიხმართ: „ვერ ამდენი ხანია ერთ ალაგს სდგას და იტკეპნება.“

ს. წყალტუბო ქუთაისიდან თორმეტიოდ ვერსის მანძილზე მდებარეობს. წყალტუბოს კომისარს ქუთაისის კომისარიდან მხოლოდ ბანოჯის კომისარი ჰყოფს, იმზომ ახლოა ეგ სოფელი დედა—ქალაქთან. ამიტომაც ყველა წყალტუბოში მიმავალს გააკვირვებს ამ მოკლე გზის ჯოჯეხეთური სიძნელე. წამ და უწუმ გაისმის მოურიდებელი ლანძღვა, როგორც საგუბერნიო, აგრეთვე სასოფლო ადმინისტრაციისა. შეუგნებელ მოგზაურთ ჰგონიათ, ითქო წყალტუბოს გზა შემთხვევით იყოს ასეთი და არ

*) ვიცი ბატონი დავით კასრაძე თავის თავზე მიიღებ ამას, მაგრამ რა ჩემი ბრალია.

განგებ განაკეთები. მართლაც სისულელე იქნებოდა გვეფიქრა, თითქო ბანოჯელებმა, წყალტუბოელებმა და ქუთათურებმა არ იცოდნენ, რომ კარგი გზა ავ გზას სჯობია. იციან, მშვენივრათ იციან, მაგრამ იმათთვის ერც ის შეადგენს საიდუმლობას, რომ ამ გზით რევმატიზმით ავათმყოფნი მოგზაურობენ და მოგეხსენებათ ავათმყოფისათვის რაზომ სასიამოვნოა, როცა ის ივიწყებს თავისს ტკივილებს. თუნდაც ოთხიოდ საათით გაგრძელდეს ეს ბედნიერი თავდავიწყება, ავათმყოფისთვის მას მაინც უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. ძნელი წარმოსადგენია ისეთი ტკივილი, რომელიც წყალტუბოს გზაზე მოგზაურს თავს გაახსენებს. საზოგადოთ მეორე ვერსზედვე, ქ. ქუთაისიდან, ავათ მყოფი ჰკარგავს მგრძნობიარეობას და გონს მაშინ მოდის, როცა არქიელის აბანოში ერთი საათით დალბება.

პროფ. რეინი (კოწ. მაჭავარიანის სიტყვით) სულ სხვა აზრისაა, მაგრამ მე ვფიქრობ, რომ რევმატიზმს არჩენს, არა აბანო წყალტუბოისა, არამედ გზა იქ მისავალი. მე ამას რასაკვირველია საკუთარ გამოცდილებაზე ვამყარებ, ვინაიდან ქუთათურ ებრაელ იოსებას ლინეიკიდან როცა ჩამომიღეს არა თუ რევმატიზმებს, ველარც ხელებსა და ფეხებს ვერ ვგრძნობდი ჩემს ტანზე.

ჩემს მოსაზრებას, რომ წყალტუბოს გზა განზრახ არის ასეთ ჯოჯოხეთურ მდგომარეობაში დატოვებული, ის გარემოებაც ამტკიცებს, რომ ქვა გზის მოსაკენჭი, იქვე, (მთელი გზის დასწვრივ) იშოვება, მაგრამ არავინ იმითი არ სარგებლობს.*)

თითონ სოფ. წყალტუბო დაბალ გორაკებზეა გაშვებული და თავისი მდებარეობით მაინცა და მაინც დიდ მომხიბვლელ შთაბეჭდილებას ვერ სტოვებს ვერც პირველ მნახველზე. მხოლოდ შორს, ჩრდილო-აღმოსავლეთის კუთხეში ბუმბერაზათ აღმართული **ხვამლის** ციცაბო კლდე იზიდავს უნებლიეთ თქვენს ყურადღებას.

მაგრამ, წყალტუბოში განა ლამაზი სურათებისათვის მოდიან? არა. წყალტუბო სახელოვანია მხოლოდ თავისი სასწაულთ—მოქმედი აბანოებით და დროა ჩვენც ამ საკითხს მივაპყრათ ჩვენი ყურადღება.

პირველ ყოვლისა საჭიროა იცოდეთ, რომ აბანოც არის და აბანოც. თუ სახეში **არ მოვიღებთ** ეგრეთ წოდებულ „ვირის“ აბანოებს“, რომელიც დღევანდელმა ცხოვრებამ სავსებით ხალხის ნაძირალებს მიაკუთნა, არსებობს აბანო სამკურნალო და აგრეთვე აბანო უბრალო. უბრალო აბანო ე. ი. ისეთი, სადაც ადამიანი ბანაობს მხოლოდ ჭუჭყის მოსაცილებლაბთ, ქართველ ხალხს ანაგებათ არ უყვარს და ამიტომაც მას ჩვენს დაბა სოფლებში ადგილი არა აქვს. ქართველი კაცი საზოგადოთ ღვინოში ბანაობს.

სამკურნალო აბანო არსებითად მრავალგვარია. არის ტალახის აბანო, როგორც მაგალითად კახეთის სოფელ გურჯაანში, არის აგრეთვე წმინდა წყლის სამკურნალო აბანოებიც, როგორც მაგალითად ბორჯომში, უწერაში, აბასთუმანში. არის აგრეთვე თფილი და ცივი აბანოც.

წყალტუბოს აბანოები ამ ზემოადნიშნულ თვისებების მიხედვით ყოველმხრივ შეზავებულ აბანოთ უნდა ჩავთვალოთ.

პირველ ყოვლისა წყალტუბოს აბანო არის **რადიო მოქმედი**.

მეორეთ, წყალტუბოს აბანო არის ბროლივით სუფთა და ანკარა.

მესამეთ წყალტუბოს სამკურნალო აბანო არის თფილი და თანაც ზომიერად თფილი.

მეოთხეთ წყალტუბოს აბანო არის ტალახიანი.

სოფელ წყალტუბოში დღეს დღეობით მხოლოდ ოთხ აბანოში სწარმოებს ბანაობა.

1) ქათალიკოზის აბანო, (წინეთ ეფისკოპოზის)
2) კამისარის აბანო (ძველათ გუბენატორის)
3) ძველი აბანო
4) კოდის აბანო.

თითეული ამ ოგანი, მიუხედავათ ანკარა წმინდა წყლისა, თამამად შეიძლება ტალახის აბანოთაც ჩაითვალოს. პირველის შეხედვით ეს გარემოება შეიძლება მკითხველს ეუცხოვოს, მაგრამ ვისაც უნახავს აბანოების მიდამო, თვით აბანოს შენობები, მისავალი გზები და საცხოვრებელი ბინები, ის ადვილათ მიხვდება საქმის ვითარებას. ანკარა, თფილ წყალში გაბანილ—განსპეტაკებული მობანავე აუ-

*) ხმები, თითქო ქუთაისის გუბერნიის კომისარს პატივცემულ გრიგოლ გიორგაძეს და ქალაქ ქუთაისის მოურავს დმიტრი კალანდარიშვილს განზრახული ჰქონდეთ წყალტუბოს გზისათვის განსაკუთრებული ყურადღების მიქცევა, ჩვენ მათი პარტიული მტრების მიერ გავრცელებულ ჭორებათ მიგვაჩნია.

ზიდან ამოსვლისათანავე ვარდება ხელოვნურად შეზავებულ ტალახში და ბანაობს. რასაკვირველია, ტანისამოსით ბანაობა თუნდაც ტალახში დიდ სიამოვნებას არაფერს წარმოადგენს, მაგრამ რევმატიზმი რას არ გაიძულებს ადამიანს.

ვინაიდან რევმატიზმი განსაკუთრებით ფეხებში უჩნდება ადამიანს, ამ ორგანოსათვის მოწყობილია ცალკე გზა—ტალახი, რომელიც აუცილებლივ უნდა გაიაროს აბანოში და აბანოდან მიმავალმა ავათყოფმა. ვიღაც შეუგნებელს ძველათ ამ გზაზე ქვები დაუყრია და ტალახის ამოშრობა განუზრახავს, მაგრამ საზოგადოების შეგნებულ ნაწილს მაინც თავისი გაუტანია და დღეს—დღეობით მთელი აბანოების მიდამო მშვენიერ თხელსა და მოყვითალო ტალახს წარმოადგენს. მხოლოდ ერთად—ერთი ნაკლი შეიძლება დასდოს ადამიანმა წყალტუბოს გზათა სამკურნალო ტალახებს. ეგ ისა, რომ შიგა და შიგ ტალახი მუხლამდე არ აღწევს და ამგვარათ მუხლის რევმატიზს ვერა შველის, მაგრამ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ახლა, როცა ხალხმა თავისუფლება მოიპოვა, აღნიშნულ გზებზე შეიძლება წელამდე ტალახებიც ააყენონ.

აწ მკითხველთა ყურადღება საჭიროა მიექცეს წყალტუბოს სამკურნალო აბანოთა სასწაულთ—მოქმედებას.

იშვიათია დედა—მიწის ზურგზე ისეთი წყალი, რომელიც ასეთი სხვა და სხვა გვარი თვისებებით იყოს აღჭურვილი, როგორითვისებებითაც განგებას წყალტუბო დაუჯილდოებია. პირდაპირ დაუჯერებელია ადგილობრივ პირთაგან ნაამბობი შემთხვევები სნეულთა განკურნების შესახებ. აი მაგალითად რა მიამბო ამხანაგმა თომამ.

— ქუთაისში ექიმ ნაზაროვთან მიიყვანეს ვიღაც სამტრედიელი რუსი პროხორი სკოტინვრაჩოვი ივანოვიჩი. რომელიც რევმატიზმისაგან უკანასკნელ დღეებში იყო. სენი უკვე თავის ტვინამდე ასულიყო და საგრძნობლათ დაეზიანებია. ფეხები, ხელები და სინდისი სრულიად გაკავებული და წართმეული ჰქონდა. ნაზაროვმა გასინჯა და რასაკვირველია მაშინვე წყალტუბოსკენ გამოისტუმრა. იმავე დღეს იქირავეს რეზინის შინებიანი ურემი და სნეული წყალტუბოსკენ გამოისტუმრეს. საღამო ხანს ურემი წყალტუბოს აბანოს მოადგა. უგრძნობი ავათმყოფი ურმიდან გადმოიღეს, დაადვეს, „ნასილკაზე“ შეიტანეს და აუზში ჩააგდეს. გავიდა დანიშნული დრო. შევიდენ აბანოში, მაგრამ იმისთანა თქვენს მტერს, იქ აღარავინ აღმოჩნდა: არც დამხრჩვალი, არც ცოცხალი, არც ტანისამოსი! ხალხი საგონებელში ჩავარდა და არ იცოდა რა ეფიქრა, ვიდრე ქუთაისიდან მოსულმა მეეტლემ არ განაცხადა: რომ ასეთი კაცი მე შემხვდა ბანოჯაში; ისე მირბოდა, რომ ახლა ქუთაისს გაცილებული იქნებაო. მაშინვე გავადევნეთ მედევრები და რიონის სადგურზე დავიჭირეთ, რათა აბანოს ფული გადაგვეხდევინებია. საათში თურმე 16 ვერსი გაერბინა.

შეიძლება ეს ამბავი ოდნავ გადაჭარბებული იყოს, მაგრამ ათასი და ათი ათასი სხვა უფრო საკვირველი თქმულებანი იძულებულს მხდიან ყველაფერი დავიჯერო.

(დასასრული იქნება)

ეშმაკი

გურულის გოდება.

(სცენისებური)

იმფერ ყიამეთ გუნებაზე ვარ რომ მინდა ყველაი დავწყევლო, დავწყევლო ქვეყნის საარაკოთ, საშინლათ უნელათ. ამ საერთო ასვარია-დასვარიეს დროს ყორიფელი უკულმა შებრუნდა. გუშინდელი მონა დღეს ბატონია, გუშინდელი დამჭირავი—დაჭირულია, ამის მიხედვით გუშინდელი ლოცვა დღეს წყევლა—კრულვაა. უწინ ქალს რომ მოიყვანდენ, დედოფალს მუხლზე ვაჟს დაუგორებდენ და უსურვებდენ ადრე შვილიერებას. ახლა გათხოვება ყველა ქალს უნდა, მარა შვილი რომ უნდოდეს იმისანაი ქალი ათასში ერთი არ გამოერევა. შვილიანობა ახლა დიდი უბედურებაა და მეც ასე დამიწყევლიხარ: ღმერთმა შვილები მოგცეს. ვაი უბედური მაშინ შენი დღეი და მოსწრება, გამწარებული და გაძაღლებული შენი სიცოცხლე. ველარ მოისვენებ ვერც დღეი და ვერც ღამე, ვერც ძილში და ვერც ღვიძილში.

აჭარელი რომ დაღარიბდება (გაუხარდება) ცოლს მეეყვანს: ოჯახს მშრომელი და შემძინე მოემატებაო. გურული კი კარგათ რომ გამდიდრდება, კარგათ რომ გამოიანგარიშებს მისი შემონახული

ქონება და აწი შენაძენი თუ ყოფა ცოლის სარჩენად, მხოლოდ მერე გაბედავს ცოლის შერთვას, გაბედავს მარა ადრე დაიწყეველის გაჩენის დღეს. ადრე შეიქნება მოსიყვარულე ცოლქმარშუა ტკბილი მუსაიფი:

—იგი დღეი რეიზა არ დეიქცა მე რომ შენ წამოგყევი. რამდენი შენზე უკეთესი გავაწბილე და კისერი მაინც შენთან მევიტეხე. რეიზა არ იცოდი, რომ შენ ქალის შენახვა არ შეგეძლო, ყველაი ქალი დროს ატარებს, ყველაი ჩაცმულ დახურულია, ყველას მოსამსახურე ყავს, მე რეიზა დევიბადე ასე უიღბლო, ნეტაი მაინც სხვაზე ნაკლები ქალი ვიყო—გვარი არ მივარგოდეს და გუჯაბი...

—ვაი ჩემ დღეს! დასტურ რეიზა არ მომტყდა ფეხები, სანამ შენ მოგიყვანდი ჩემდა გასამწარებელათ? ბატონი მე ჯვარ დაუწერელი მძულდა და ახლა ჯვარ დაწერილი გამიჩდი. ჩემი ხელით ბაწარი რეიზა შევიბი კისერზე. სმაი გინდა, ჭამა გინდა, ჩაცმა დახურვა, გარებ—გამორება, მარა ხელის განძრევა ქე გეზარება. ენის რაკუნით რომ რამე კეთდებოდეს თხაიც კი პეტელებს. რეიზა ერთს არ იკითხავ საიდან იშონოს ქმარმა ამდენი ფული? ბაღჩა თქვენ აღარ გაქვენ, მოჭვა—ჭუჭული არ გყავენ, ძაფს თქვენ არ სტავთ, შალს არ ამზადებთ, თქვენი ხელით თქვენს კაბასაც არ კერავთ. რას აკეთებთ ერთი მითხარით, რაის მოხელე ნაჩანიკი ხართ? აგია თქვენი ერთობა: ქმარმა იმუშავოს და მე ვყლაპოო? ნენაიც და ბებიეც ქალი იყო, მარა მუშავობას არცეთი არ თაკილობდა. დუჟინობით ბაღნებს ზდიდენ, ფრინველი ბევრი ყავდენ და საქონელი. კანაფიდან ბაწარს გრეხდენ, ლერწმიდან და ყაჭიდან ძაფს სტავდენ, მატყლიდან შალს ქსოვდენ, კვერაკვინჩხით სარეცხს რეცხავდენ, თავის საბანი მიწით თავს იბანდენ, წულით იარებოდენ, ყანაში მუშავობდენ და ბაღჩაში. არც საკერავი მაშინა ქონდა, არც ჩულქის საქსოვი. ზღვაი არ იცოდენ და ფთაი. თქვენ ვინ გაგიძლებს ვინ აგითავდება...

—გვარათ მეისპე და შეიჯეჯვე. თქვენი გვარი*)

*) დაბეჯითებით ვიტი რომ გვრიაში ტოლისათვის უფალი ქმრის გვარი ტუდია, ტოლის გვარი კი უფალი ქეუდია.

რომელია ცოლიზა კაი შენ რომ იყო? შე ღმერთ გამწყარალო შენ კი გიამება იქნება შენი ცოლი რომ ყველაზე გლახათ გეიარს, მარა ვერ მოგართვი, შეც ქალი ვარ და რავარც სხვაი შობა მეც ისე უნდა ვქნა.. ჩაგივარდენ კაცებს კობზი ნაცარში, ქალები მონა აღარ ვართ, თუ შემირთე რავაც შემშვენდება კიდეც უნდა მარჩინო.

შვილს გიელაპარაკები, სთხოვ რაცხა პაწეი წამეხმარე, საქმეზე ხელი წამიკარი, ბაზარში ნაყიდი ჭადი მე თუ ზურგით შინ მოვთრაქო, შენ წისქვილზე წვიღე მეთქი—შვილიც შემოგიბღვერს...

—რეიზა გამაკეთე რჩენა თუარ შეგეძლო? შეელაპარაკები, დედა მიეხმარება:

—შენმა თავის ხეთქამ მეკლასე ბაღანეი შენ ჭადს დაგიფქვავს, რავაც მისი ტოლები იარება იმანაც ისე უნდა იაროს რაიქნა თოთო ბაღნებს ორ ლუკმა ჭადს ამადლი?!.

ასე ამ რიგად თავისუფლება ქალ—ბაღანაიზა დარჩა, ჩვენ კი ოჯახის უფროსებს რომ გვიძახიან, ჩვენ ნამდვილ ოჯახის ვირები ვართ და მეტი არაფერი...

რაღაი დროის აწი ჩემი ჭკვის სწავლაა, თვარა ქე ვისწავლე და ქე მივხთი ვინაა ჩემი სისხლის მსმელი მთავრობა. უწინ სტრაჯნიკი დამიჭირავდა, ჟანდრები, თუ პრისტავი ციხეში მიმიყვანდენ. კიდეც მასმევდენ, მაშმევდენ ჩამაცვამდენ, და მახურავდენ. არც წყალი მეკითხებოდა, არც კვრი, არც შეშა, არც ციხის დანგრევა და არც შელობვა. ჩემმა ცოლშვილმა რომ დამიჭირა ოთხ საათს მამუშავებს და ჩემდა ერთი ტკბილი ენაც კი არ ემეტებიან. სხვაი აბა ღმერთმა გაშოროს, უქთამოთ თავის საბან წყალს ვინ გაგითბობს. აგი თუ თავისუფლებაა, აგი თუ ქვეყნის გაკეთება, თქვენდა იყოს, მე ნუ მიზიარებთ.

ღმერთმა მოქცეთ 12 შვილი: ექვსი ქალი და ექვსი ვაჟი, მარა ამასთან ღმერთმა გაშონიოს ორი ფხარი ბაწარი...

პიტნა.

ქველმოქმედება

ვინ არის, არ იცნობს
ჩვენს ავტომობილებს:
ზმუილას, ბლუილას,
სიკვდილის ძმობილებს?
ვერ ხედავს იმისი
ციკლოპის თვალები,
არავინ ნახულა
მის შენაბრალები.
მოგხვდება.
გწაგაქცევს.
ადგილის.
გაგჭყლეტავს.
მხრჩოლავ გაზსდაგიკმევს.
შემდეგ არც შეგხედავს.

ჰა, ერთმა მათგანმა
ელენას „დიანა“
ლამის რომ იმსხვერპლა ..
მწარ დააზიანა.
კინაღამ მოსწყვიტა
ერთ-ერთი თათი მას

და მყისვე მოჰგვარეს
ექიმი ანთიმოს.
შეუკრეს ჭრილობა
დოსტაქრულ სიფრთხილით.
(და იქნებ გადარჩეს,
არ მოკვდეს სიკვდილით.)
ქალბატონ ელენას
დიდი სძევს ვალია:
— ნასახიჩრ პირუტყვთა,
მფარველი ქალია!
გულს ლახვრათ დაესო
„დიანას“ მარცხი მას
(შვილივით ეტრფოდა,
რა ვქნათ, რომ ეწყინოს!)

და აჰა, მოიხმო
მან ფულის მკრებელნი,
მოზარდი თაობა,
ყელს ყუთის შემბმელნი.
უცნობი არ არის
მათთვის ეს ძახილი,
„მობოქვაც“, იციან
არის თუ რა ხილი.
მგზავრს ისე მიეკვრის,
ვითარცა ხოზიკა,
(ფულს რასაც მისცემენ
სრულად თუ მოწოყა!)

გავიდენ ქუჩაში...
ჰა სანახაობა:
არ შერჩეს ბურჟუებს
მუნ უპუხაობა.
დახტიან, ვითარცა
ფეხმალი კალია,
შიშით ძრწის ყოველი,
კაცი, თუ ქალია.

ერთ მათგანს დასტაცეს
მაჯაში ხელები,

და მყისვე განაძვრეს
ტანთ სამოსელები!
იბრძვიან გმირულათ
თავ გადანადები:
(აწუხებს მათ მხოლოდ
პირუტყვთა დარდები.)
ვერ გიხსნის იმათგან
თქვენ ვერრა ფანდები...
ინანებ, თუ იმ დღეს
კარს გამობრძანდები.

—

საღამოს ითვლიან
ფულს დანაგროვებსა...
და ჰკიცხავს ელენე,
სიძუნწის დროებასა.
მოგროვდა რაღაცა
ოთხასი თუმანი...
„დიანას“ კი უნდა
წელს აბასთუმანი.
იქ უნდა წავიდეს
ის განსაკურნათა
რომ, ბედკრულს, ჭრილობა
არ ექცეს მუნათა.
მაგრამ მას ვინა ჰყავს
იქ ყურის მგდებელი,
რომ მოუვლელობით
არ გახდეს მზებნელი?
ვინ უზამს დედობას,
ვინ ინახულებსა,
ვინ ასმევს, ვინ აჭმევს
ვინ მოჰბანს წყლულებსა?

ცხადია, ელენეც
მას უნდა ეახლოს
რომ სნეულ დიანას
ჭირი არ ეახლოს.

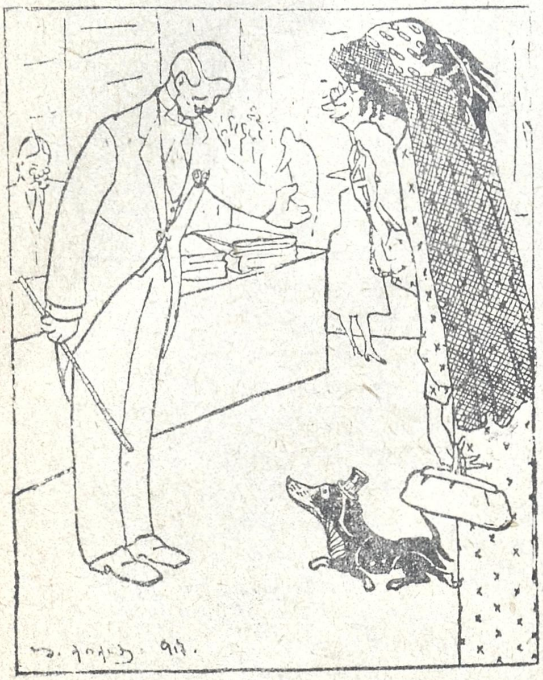

და იგი კეთილი,
გულ ანათრთოლები
(აკურთხოს უფალმა
უშვილო ცოლები!)
გაფრინდა ჩიტივით,
ეწვია ფირმასა
(ძვირფასი კაბები
სჭირია იმასა.)
ეყოფა დიანას
რაც ასვა, რაც ჰკვება,
და ახლა ტიტველი
თან ხომ ვერ წაჰყვება?

მორიელი.

ქუთაისს.

ჰა ჩაგვაბარეს ქუთაისის
სიგრძე-და განი,
აწ რაღა გვიჭირს, გადვიფაროთ
ფარჩის საბანი
და მე შენ გეტყვი, გაჭეჭილი არ
არის კასა,
ნეტავ ვიცოდე ეს ქალაქი
თუ ვინ დანავსა.
მარტო ქუთაისს რომ აღმოჩდეს
ყინვის მადანი,
მთელ ქვეყანაზე კი მოედოს
ტიფი, ანთება,
არავინ მოვა, არც იკითხავს,
„ყინვა სად არი“
და ერთი უნცი წამალივით
არ გასაღდება.
ასეთი არის ამ ქალაქის
ილბალი, ბედი,
არც ერთი მხრიდან არ
ულიმის პაწა იმედი,
და ამავე დროს ყური მიგდე
თუ რა სჭირია,
(თუმც სირბილს სწავლობს კაცი სადაც
გასაჭირია)
აღარ უვარგა არც ქუჩები,
აღარც ფარნები,
რის გამო, შიშით შვა ბულვარში
ყეფენ ძაღლები;
უმთვარო ღამეს თუ ენდევი
რიონის ხიდებს,
მდინარის ტალღებს უცილობლათ
ის გადაგკიდებს.
სისუფთავეზე, ხომ ნუ იტყვი,
თქმაც ზედმეტია,
ხილის ნათალი, როს ქუჩაზე
არ დაეტია,
სახურავებზე ზურგით ააქვთ,
აავსეს „კრიშა“,
(აქ პარტიები ამ ერთ აზრში
არ გაითიშა)
სანიტარები თუ კი იყო,

დღეს არ არიან,
ჯამაგირისთვის ალბათ ოცში
მხოლოდ დადიან.
ცეცხლის მქრობელი რაზმი ისე
მოწყობილია,
ფასს არ დაიდებს გაღებული
მისი წვლილია.
მის გვერდზე გაჩდა ამის წინათ
პაწა „პაჟარი“
და თვითონ რაზმი, რომ დაგვეხსნა
ძლივსღა დავსძარი.
შენობა იგი ხომ დაიწვა,
წაიღო ჭირი
და სანამ სახლის ფერფლ ნაცარი
კი იყო თბილი,
ცეცხლის მქრობელი რაზმი იდგა
რიონის პირათ,
(იმედი იყო. რომ ჩვენს თვალებს
ენახა ხილათ.)
რომელი ერთი ჩამოვთვალო
ნაკლი ქალაქის,
მოკლედ რომა ვთქვათ ნამდვილ არის
წყალ წასაღები,
არც ისე ქორფობს, თუ გგონიათ
თქვენ პატარა ხნის,
ათასი წლისაც მრავალი აქვს
ჭერი-თაღები·
ასეთი არის ეს ქალაქი,
მისი უპრავა
და ჯერ ჯერობით მას კასაში
არრა უჭყავა.
მაგრამ მე ვფიქრობ პესიმიზმი
აქ არის მეტი.
გთხოვთ ამის ქვევით მოისმინოთ
ჩემი პროექტი:
ჩემი პროექტი ძმაო, ეშმაკ,
იცი რა არი?
მართლაც ტვინი ვარ, ტვინი, ტვინი
მე საარაკო,
საღორიის ტყე ისე უნდა
გავასპეტაკო,
რომ ხალხი ყველა იქ სტკბებოდეს
საგარაკო;
გოჭოურას და გაბაშვილის
მთების მწვერვალი,
მთლად რომ გავაძრო ქალაქის თავს
ბლუზა შარვალი,
დაჩამდე უნდა შევაერთო
ფუნიკულერი,
მის დანახვაზე ლოცულობდეს
გელათის ბერი.
რკინის გზით დავსჭრი, დაიხაზვის
მთელი ქალაქი,
ბარე ორს გასრეს უჩვეულო
იგი ტრამვაი,
თუმცა ისედაც იჭყლიტება
მრავალი ხალხი,
დე შეემატოს ქუთაისში
ნაკვნესი ვაი.
წყალსადენი მსურს გავიყვანო
ხარის თვალიდან,
(ვერ ამოვიდეს თუმც პატრონი
ჩემი ჯავრიდან.)
მსურს ისე სცემდეს ყოველ სახლის
წინა „ფანტანი“
რომ სიზმარშიაც არ გენახოთ
მისი სადარი.
ცხენის წყალისა, და რიონის
გიჟი სათავე
ურთი ერთმანეთს მაგრათ უნდა
დავაჭახრაკო,
თუ ღმერთი მწყალობს და განზრახვა
ეს მოვათავე,
ღამეს დღეთ ვაქცევ, მთვარე უნდა
გადავაპარგო.
მთელს გუბერნიას გავანათებ
ელექტრონითა,
ვერ გაარჩიო სად იწყება
ქალაქ-სოფელი,
ტრამვაის ვაფრენ, რა თქმა უნდა
წყალის ღონითა,
რომ გახალისდეს, უიმედოთ
ჭირში მყოფელი.
არხებით დავსჭრი მთელ ქალაქის
ეზოებს, ქუჩებს
და შიგ დავაგებ სისუფთავის
დასაცველ მილებს,
სევროპიულა გავხდი ქალაქს

დანგრეულს უჩვევს,
აავხარჯავ, გავშლი არ დავტოებ ჩემს
ტვინის ღილებს.
იიონის პირათ გავაყოლებ
კოპწია დამბას,
ქ გავაშენებ საედემო ბაღს
ყვავილებით,
აედ ნაპირებზე მოესწრებით
გემების დამბას,
ამის მნახველი ნუ თუ კიდევ
არ გადირევით?
ვო, დამავიწყდა, რიონს გავსწმენდ
ჯაქვის ხიდიდან,
გემთა მიმოსვლას გავაჩაღებ
აქედან ზღვაში,
ეხ რას არ შექმნი თუ ისურვებ
ფართე მადიდან
ტკბილო ოცნებავ ვერ გაგიშვებ
იყავი თავში...
რა კი მომრავლდა და ბატონობს
ქუჩათ ძაღლები,
ვფიქრობ ღორებიც მოითხოვენ
მზგავსა უფლებას,
კატებს უკვე აქვთ აჩენილი
სახურავები,
ჩვენ არრას გვიშლის, ვერც შევზღუდავთ
სხვების უფლებას:
ფუტურისტები ქალაქს უნდა
გავაცალკევო,
მეტი რა გზაა უნდა მივსცეთ
მათ ფერმის ბ·ლი,
დე, იქ წმუმოსთქვას იაშვილმა
თავისი ლოცვა,
დე, იქ უკმიონ თავის ღმერთებს
გუნდრუკი უხვათ,
ბევრი ექნებათ ვედრებაისთვის
დროი და მოცლა
ჩვენც შევისვენებთ, უზნეობას
მათსა რომ ვწუხვართ.
თეატრი უნდა ავაშენო,
ნუ მკითხავ სადა!
ეგ საიდუმლოთ უნდა დარჩეს
იცოდეთ ჩემში,
ეხლა შვიდობით, სჯობს დაუშვა
ფიქრისთვის ფარდა,
აზრთა სხვაობა არ არსებობს
ჩემსა და ღმერთში!..

სატანა

კომისართან

(დ ა ს ა ს რ უ ლ ი.)

ანთიმოსა. აპა რავქნა, შენი ჭირი შემეყაროს! ქმარი მოენატრა ამ ცოდიშვილს და რა წყალში გადავარდე, რა უყო!

კომისარი. გიმეორებთ არ არის მეთქი ჩემი საქმე. მიბძანდით. ნუ მაცდენთ!

ანთიმოსა. იმე, ნუ დამარჩობ, შენი ჭირი შემეყაროს, ზაკონის კანონი მომანიჭე, ბატონო, ზაკონის. შე დალოცვილო, ზოგ ოჯახში სამი-ოთხი კაცია ვაენში წოუსვლელი და მე ერთი კეკალი სიძე მყავდა და იგიც წამართვით, სიდოური ზაკონია, შენი ჭირი შემეყაროს!

სალომე. (ტირილით) აღარ ყოფილა სამართალი და რა ვქნა!

კომისარი. (ხმა მაღლა) არ არის, ბატონო, ჩემი საქმე, მიბძანდით!

ანთიმოსა. (უკმაყოფილოთ) იმე, წავალ, ბატონო წავალ! რავა, შენზე კი არ ჩამოწყვეტილა სამართალი.

სალომე. (ტირილით) ჩემთვის კი ყორისფელი მეისპო და!..

ანთიმოსა. (შეუტევს სალომეს) ნუ იპუწკები გლახათ, წადი! (გაიგდებს წინ მტირალ სალომეს, მაგრამ გაჯავრებული შემოტრიალდება) მაშ მე ანთიმოსა ბედკრულაძე არ ვყოფილვარ, თუ არ ჩამევიყვანო ვაენიდან ის ბიჭი და მერე სირცხვილი შენთვის!

სალომე. (ტირილით) ჩემთვის მეისპო ყოლისფელი სამართალი!

ანთიმოსა. (სალომეს) გაჩერდი თვარა, იცოცხლოს ანთიმოსამ მე შენ.... (კომისარს) შიჭო ბოვშმა ქმარი მეინატრა და სამართალს არ აძლევ, აგია თქვენი ზაკონი!

კომისარი. (გაჯავრებული) კიდევ! მომშორდით, ბატონო, ნუ მაცდენთ!

ანთიმოსა. (წასვლა უნდა, მარა უცებ მოტრიალდება) ბიჭო! შე უგამჩენო, ერთი სამი კვირის ოპუსკი მაინც მიეცი! რავქნა, ბოვში გადამერევა, ბოვში და რაწყალში ჩავვარდე მე აძაღლებული! (თითქმის ტირილით) ღმერთო, შენ დაგელოცა სამართალი!

სალომე. (ტირილით) ჩემთვის დეიკეტა ყველგან სამართალი!

ანთიმოსა. (სალომეს) გეიარე, ბოშო, გეიარე, ნუ იპუწკები გლახათ! (ძალიან უკმაყოფილო ლაპარაკით გადის) აგია ახალთაობა, აგია სამართალი! (გადიან ორივენი)

სალომე. (კულისებში) ჩემთვის დეიკეტა ყველგან სამართალი!

ანთიმოსა. (კულისებიდან) გეიარე ხო, გაადგი ფეხი, თვარა იცოცხლოს ანთიმოსამ მე შენ....

კომისარი. უჰ, ძლივს არ მოვრჩი იმ გლახა ქრიაშვილს! დასწყევლოს ღმერთმა, ყველა ოხერი აქ მოდის საჩივლელად! არა, ქმარი მოენატრა და მოუყვანეო!„ (მილიციონერს) ერთი მითხარი, მე რომელი მაჭანკალი ვარ, რომ მოუნახო და მოუყვანო! ოხ, ნიკოლოზ! რატომ ადრე არ დაგენგრო ის ტახტი, რომ იქნება რამე შესულიყო ამ უბედურების თავში. გაუგონიათ ახალი მოძღვრების ხალხი ჩვენი დამცველებიაო და ეგენიც ყოველივე სულელურ საქმეზე აქ მოდიან საჩივლელად! არ ვიცი, როგორ უნდა გაუძლო ამდენ უსაფუძლო საჩივარს!

მილიციონერი. გადაქრით უთხარით, ბატონო, უარი და მოიშორეთ, თორემ ძალიან ბევრი დრო იკარგება.

კომისარი. უცებ რომ ხელი ვკრა, არც ის ივარგებს, ჩემო ვანო. ვინ იცის მერე სოფელში რა ჭორებს გაავრცელებენ!

I ხმა. ოი, ბოშო, ჩემია ოჩერეზი, ჩემი!

II ხმა: დეიხი, თვარა ოჩერეზს მოგცემ მე შენ! (კარი გაიღება და ჩქარის ნაბიჯით შემოდის სალდათი, მას მოყვება დარეჯანი, დედა სალდათისა.)

VIII

კომისარი, მილიციონერი, სალდათი და დარეჯანი.

სალდათი. (კმისარს) თქვენა ბძანებით ის ახალთაობის კომიტატი, რომელიცა რომა ქალებს იჯაბნით და აგინებთ?!

კომისარი. (გაკვირვებული) ვის ვაგინე. რაშია საქმე, ამხანაგო?

დარეჯანი. ახლა იძახი ავხანაკოვო! ახლა მოლბი პატრონს რომ შემიხედე! მეიცა, ჯერე სადახარ!

სალდათი. არა, როგორ გაბედე შენ, როგორ

კომისარი. რა გავბედე, კაცო, რა გაყვირებს?!

სალდათი. აქ კი ნუ წამომჯდარხარ ბლიაღოჩინივით, იქ წამოდი ჩემთან პოზიციაზე და იქა ვნახოთ თუ რა ხრაბრი ბიჭი ბძანდები.

კომისარი. ნუ ყვირით მეთქი გელაპარაკებით!

სალდათი. რა გორ თუ ნუ ვყვირი! მე სისხლის მორევში ვცურამ. ცეცხლის ენები თავზე მაცვივა, გერმანცკი ზარბაზანს ხარხაში ვდგევარ.....

დარეჯანი. (გულზე ხელს იცემს) უიმე, უიმე, შენ მოგიკვდეს შენი დედა!

სალდათი. ვინტოვკა, ფუშქა, გრანატი, პულამეტრი ყველა ჩემ თავზედა სჰექს, ქუხს. გრუხუნებს ზანზარებს, ჰგლეჯს, ჰგლეთავს...

დარეჯანი. უიმე, უიმე, შენ მოგიკვდეს შენი დედა!

სალდათი მე მტერს გრუდით უდგები წინ, სამშობლოს ვიფარავ და შენ კი აქ გიორგიცკი კავალერის დედას, პოლუზოდნი კამანდერის მშობელს ანგარიშს არ უწევ და უდიერათ იხსენებ! არა, როგორ გაბედე, როგორ? Какъ ви смѣитъ ругатъ мой матъ!

დარეჯანი. უი, შენ დაგენაცვლოს დედა მაგ რუსულში.

კომისარი. ვის მივაყენე, კაცო, შეურაცყოფა შენ ხომ არ გადარეულხარ!

სალდათი. (ხმა მაღლა) არა, როგორ გოუბედე შენ გიორგიცკი კავალერის დედას გინება! ვინტოვკა, ფუშკა, პულამეტრი, უდიშლიტელნი ვოზდუხი, ყველა ჩემ თავზე გრუხუნებდა, სჰექდა ჰქუხდა და შენ კი აქ ამ საცოდვარ დედაკაცს (დედაზე აჩვენებს) უწესოს და კლაოზნიკს უძახოდი თურმე? მე შენ ვიგინდარა რადავოი სალდათი არ გეგონო! ამას შეხედე, ამას (მენდლებს აჩვენებს) კროვენოი მენდალ, ზახრამუნსკი მენდალ, (ჯვრებს აჩვენებს) ჩეთვერთი სტეფანე, ტრეტი სტეფანე...

დარეჯანი. (აწყვეტინებს) უი, შენ დაგენაცვლოს დედა მაგ მოვარაყებულ გულმკერდში!

კომისარი. მე გთხოვთ ყვირილს თავი დაანებოთ! ეგ ჯვარ-მენდალი თქვენთვის შეინახეთ, ჩემთვის საჭირო არ არის.

სალდათი. როგორ გიორგიცკი კავალერის და პრასტოი სალდათის ზნაჩენია ერთია შენთვის!

კომისარი. ბატონო, გამაგებინეთ რა გინდათ ჩემთან!

სალდათი. შენ შენი თავი დიდათ მიგაჩნია და ჩემ გეროიცკი ნაგრადებს კი ყურადგებას არ აქცევ! შენ მე პრასტოი სალდათი არ გეგონო!

დარეჯანი. შენ იგი თეძომონგრეული ჩაჩას ბიჭი ხომ არა გგონია ჩემი შვილი!

კომისარი. ბატონო ჩემთვის სულ ერთია ვინც უნდა იყოს. მე ნიკოლოზის მოცემულ ბრჭყვიალა მენდლებს ყურადღებას არ ვაქცევ.

სალდათი. უკაცრავად, ეს ძველი მთავრობის მოცემული არ გეგონოს? ეს ნოვი პრავიტელსტვამ მომანიჭა. შენ ვილაცა პრასტოი არგეგონო! შენზე უკეთესი ცოციალისტები მინახავს.

მილიციონერი. მოიცა, ამხანაგო, ასტე ყვირილი რავა შეიძლება!

სალდათი. როგორ თუ ყვირილი! (კომისარზე აჩვენებს) ამაზე ნაკლები ცოციალისტი შევარცხვინე და თავსლაფი დავასხი აგი კი არა კერენსკი ჩხეიძეი და წერეთელი ჩემის თვალით მინახავს, აპა რავა გონიათ თქვენ! მე უბრალო ვინმე არ გეგონოთ!

კომისარი. მით უმეტეს თუ გინახავთ რამე და ასე იქცევით ძალიან სამწუხაროა! დაწყნარდით და გამაგებინეთ რაშია საქმე, რა გინდათ ჩემგან!

სალდათი. რავა რამინდა! ქალს სიმინდი მოუთხარეს, ლობე თელათ მოურღვიეს და სამართალის მაგიერათ შენ უწესოს უძახი!

დარეჯანი. მე წამიხდინეს ქირნახული, მე გამირღვიეს და კიდო მე ვარ უწესო, შე სასიკვდილე!

სალდათი. (ყვირილით ერთ ნაბიჯს წინ გადასდგამს) იცი შენ რას გიზამ ამ სიტყვიზა!

კომისარი. ნუ ყვირით მე თქვენ გელაპარაკებით, თორემ იძულებული ვიქნები სასტიკ ზომებს მივმართო!

სალდათი. რავა, ქეც მემუქრები! მუქარა რავალი უნდა მე გაჩვენებ შენ! (მუშტ მოღებული მიიწევს, კომისარი უკან დაიხევს)

დარეჯანი. (მივარდება შვილს) ბიჭიკო, ბიჭიკო, შენ დაგენაცვლოს დედაშენი, სისხლში არ გაერიო, შვილო, სისხლში!

მილიციონერი. (მიიწევს წინ) შენ ეი, ძმობილო, ცოტა ენას დაუკელი!

სალდათი. მილიციონერს დეიხი უკან თვარა, იცოცხლოს ბიჭიკომ მე შენ ცხვირი მოგიჩეჩქო!

კომისარი. (მილიციონერს) დაატუსაღე ეხლავე ეგ ვიღაც ოხერია! (მილიციონერი მიიწევს სალდათისკენ, მაგრამ დარეჯანი გადეღობება და არ უშვებს)

დარეჯანი. მიშველეთ, თქვენი ჭირიმე, მიშველეთ!

სალდათი. ვინ უნდა დაატუსაღო! მე ვინტოვკის, ფუშკის, პულამეტრის არ შემშინებია, გერმანწკი გრანატი მიყლაპია, ავსტრიიწკი შრაპნელი მიდგვლემია, უდიშლიტელნი ვოზდუხი დამისუნია და შენ მე დაჭერას მიპირებ! (მიიწევს) სულს ამოგაძრობ კისერში, შე მაიმუნო, შენა! (სალდათი რევოლვერს იძრობს, კომისარი უკან-უკან იხევს, ზარას რეკავს და მილიციონერებს უძახის. ოთახში მყოფი მილიციონერი ლონივრად გაიწევს, წინ გადაღობებულ დარეჯანს გვერდზე გააგდებს და უკანიდან წელში მივარდება სალდათს.)

დარეჯანი. უიმე, მიშველეთ, მიშველეთ! (უცებ შამოვარდება მეორე მილიციონერი და სალდათს ხელში წვდება. დარეჯანი შვილს ეხმარება, დიდი ჭიდაობის შემდეგ რეოლვერს წაართმევენ სალდათს მილიციონერები)

კომისარი. (მილიციონერებს) გაიყვანეთ და დაამწყვდიეთ ეგ ბუნტოვჩიკი, ეგა! (სალდათი უძალიანდება, მაგრამ მილიციონერები სწევენ და ხელ და ხელ გაქვთ.)

სალდათი. (ყვირის) გამიშვით, გამიშვით!

დარეჯანი. უიმე, მიშველეთ, მიშველეთ! (გაფითრებული ტირილით უკან მიყვება შვილს) შვილო ბიჭიკო, ჩემო ორძაფიანო, შენ დაგენცვლოს დედაშენი!

სალდათი. (კბილების კრაჭუნით) უხ, მე!!!... (გაყავთ)

კომისარი. გეორგიევსკი კავალერი, ორ ძაფიანი, შენმა სიცოცხლემ ვერავინ რას გაგიბედავს! მე შენ გაჩვენებ რეოლვერის ამოღება როგორი უნდა! დურაკი!

დარეჯანი. (კულისებში ისმის დარეჯანის ხმა) ვაიმე შვილო, ვაიმე! (შემოვარდება სცენაზე დ ძალიან აღელვებული უყვირის კომისარს) მე გამლანძღეს, მე გამირღვიეს და კიდო შვილს მიტუსაღებ, შე ულმერთოვ, შენა! (ისმის გარის ხმა: „ოქრო ხარ ოქრო, ბორჯომის ბოთლო!“)

კომისარი. (ძალიან გაჯავრებული დარეჯანს) დამეკარგეთ მეთქი აქედგან!

დარეჯანი. (კომისარს) ვაი შენ დეიხრუკე ჩემის ცოდვით! (მობრუნდება და ყვირილით მირბის შვილისკენ) ვაიმე, შვილო ბიჭიკო, ჩემო ორ ძაფიანო!... (მირბის) მაგრამ კარებში გარა დაეტაკება მთვრალი, ორივენი შეინჯღრევიან. მაგრამ გარა ძალიან სიმთვრალის გამო თავს ვერ შეიკავებს და იატაკზე დაეცემა)

დარეჯანი. შენ რაღას მეტაკები, შე ლოთო, შე სასიკვდილევ, შენა! (წიხლს ჩააზელს წაქცეულ გარას და ტირილით მირბის) ვაიმე, ბიჭიკო, ჩემო ჯვარმენდლიანო, ჩემო ორძაფიანო შენ დაგენაცვლოს შენი დედა! (გადის)

IX

კომისარი და გარა.

გარა. (იატაკზე დაგდებული ლუღლუღით) კომიტატო, ერთი რუმკა დავლიე, ერთი, (მღერის ჰარიაალეს ხმაზე)

ესტაფონი. ბელაგორი ჰარიაალე,
ზაკუსკა და ორიბოთლი, თარიალალე!...

კომისარი. (დააშტერდება გარას, ხელებს გაიშვერს გარასკენ და მწარე ღიმილით) მოდი ახლა-ამისთანა ხალხში რევოლიუცია მოიგე და დემოკრატიული რესპუბლიკა დაამყარე!!...

გარა. (ლუღლუღით) ერთი რუმკა, ერთი... (მღერის) ოქრო ხარ, ოქრო, ბორჯომის ბოთლო!

კომისარი. (უყურებს გაშტერებული და მერე მიაფურთხებს) თფუ!!!

გობია.

ფ ა რ დ ა.

გამოცანა

(**თბილ. ახალშენისათვის**)

ხუთმეტი კაცი არიან
კამისიათ წოდებული.
(მაკაროვის მიწებისგან
ბლომათ ფულებს მოდებული)
მათ ერთი მეთაური ყავთ
ტან წვრილია, ცოტა კანტი,
როცა ლაპარაკს დაიწყებს,
გეგონება „ატუკანტი.“
(გაფლანგულის) ფულის უნდა
ანგარიში გაასწოროს,
ხან რუსულათ, ხან ქართულათ
ტყუილები მოაპოროს
მაგრამ მაინც ხოხობივით
ბოლო რჩება მუდამ კარში,
ვერ იქნა და ვერ გამოდის
პატიოსნათ ხალხის თვალში.

ახალშენელი

ფოსტა

ფოტინეს ბიჭს. დედა თქვენის ხათრისათვის არ ვბეჭდავთ თქვენს „შარადას“ ვინაიდან ხშირათ მკითხველი შვილების მაგიერ მშობლებს იხსენიებენ ხოლმე ავად.

ლუკას შვილს. ვერც მამა თქვენს ვაწყენინებთ.

ქვიტირელ ფუტკარს. თქვენი ლექსები ყოველთვის ასე იწყება: „დიდი ხანია ეშმაკო, ლექსი არ დამიწერია“ ო. ჩვენც ასეთივე დაჟინებითა და გულ ახდილობით გწერთ „დიდი ხანია, ფუტკარო, ჩვენ ის არ დაგვიბეჭდია“.

ძველ ძალს. თქვენს ლექსებს აშკარათ ემჩნევა დიდებული სოლომონ ზურგიელიძის გავლენა:

„მტერ— მოყვარეს ვერ ვარჩევ,
ქვეყანა იმნაირია
შენ ფიქრობ სულს ურჩევნივარ
ის კი გადაგცვლის ჭაკ ცხენში.“

ახლანდელ დროში ზოგიერთ მგოსანს არც კი მიიღებენ ჭაკი ცხენის ანგარისში.

ივ. ქოროშასპირელს. „ეშმაკის მათრახში“ უკვე დაიბეჭდა იგავი „მწყემსი და მგელი“ ა. ბლიკვაძისა. თქვენი ლექსი აღარ დაიბეჭდება.

უსახკაროს. შარადა არ დაიბეჭდება.

დ. ბეჟანისშვილს. თქვენს შარადას საზოგადოებრივი მნიშვნელობა აკლია.

გურჯს. არ დაიბეჭდება.

მორტირას. თქვენი წერილი „მორტირის“ ყალიბისთვის ჭეშმარიტად გამოუსადეგია.

შხამიანს. არა.

ჭაგნელ ბზიკს. ვბეჭდავთ ყველას, რომლის დაბეჭდვაც საჭიროთ მიგვაჩნია.

მ. ბასტეინს. „**ჩემს სამჭედლოში აუარებელი ცულები და თოხები მაქვს მოსაპირავი და ამიტომ წერილისათვის ძლიერ ცოტა დრო მრჩება**“ ო იწერებით თქვენ, ბ. ბასტეინ. ნეტავ არც ის ცოტა დრო გრჩებოდეთ. გარწმუნებთ ერთი თოხის მოპირვა უფრო სასარგებლოა, ვიდრე ათასი ამგვარი წერილის დაწერა.

ტრადედია ფოტოგრაფიული აპარატისა.

მოგვსსენებათ, «ეშმაკის მათრახის» რედაქციამ გამოსცა მოწოდება ფოტოგრაფიული აპარატის შესახებ.

მ ო წ ო ლ დ ე ბ ა მ

ჩაიცვა სამოსელი «ხმის მღიღადებლისა» და ამ სახით დიდ ხანს მოგზაურობდა „უდაბნოსა შინა". მხოლოდ ერთი მსმენელი აღმოუჩნდა მას. სასელდობრ:

მელქისედეგ ცინცაძე

რომელმაც

15 მანეთი

დაუდო მას არსებობის საფუძვლათ.

«ეშმაკის მათრახის» რედაქცია სასწოგადოთ, ხოლო მისი «საფოტოგრაფო სექცია» კი განსაკუთრებით, უღრმეს მადლობას უძღვნის პირველ მკრცხალს „საფოტოგრაფო ფონდისას" მელქისედეგ ცინცაძეს და თან იმედოვნებს, რომ მისი მაგალითი მაინც არ დარჩება «ხმად მღაღადებლისა უდაბნოსა შინა.»

რედაქტორი ეშმაკი, სტამბა ვ. რუსანაძისა, გაბაევის № 1